

Sygn.akt III AUa 243/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Sławomir Bagiński

SA Teresa Suchcicka

Protokolant: Ewa Daniluk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 czerwca 2018 r. w B.

sprawy z odwołania S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy S. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III U 278/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i II i ustala wysokość emerytury S. S. na 1.01.2002 r. na kwotę 2079,93 zł, a od 1.03.2016 r. na kwotę 2632,47 zł. przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury – 130,77% i kwoty bazowej – 1683,27 zł z uwzględnieniem kolejnych waloryzacji od 1 VIII 2008 r.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz S. S. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt III AUa 243/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 23 czerwca 2016 r. odmówił S. S. prawa do ponownego przeliczenia wysokości emerytury, wyjaśniając, że zgodnie z art. 15 ust 6 i art. 11 ust 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2015 r., poz.748) wysokość emerytury i renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, gdy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Tak obliczony wskaźnik wyniósł 75,97% i był niższy od obliczonego decyzją z dnia 11 września 2008 r. wynoszącego 86,58%.

W odwołaniu od tej decyzji S. S. wniósł o przeliczenie świadczenia z uwzględnieniem okresów zatrudnienia i wynagrodzenia w (...) od dnia 14 października 1963 r. do dnia 7 września 1968 r. i (...) w Ł. od dnia 10 września 1968 r. do dnia 10 marca 1982 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 25 października 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i wysokość emerytury S. S. od dnia 1 marca 2016 r. ustalił na 1.836,3 zł brutto na dzień ustalenia prawa do świadczenia, a od dnia 1 marca 2016 r. na 2.337,21 zł, po przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 97,65%, zaś w pozostałym zakresie oddalił odwołanie. Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia.

Apelację od powyższego wyroku złożyli odwołujący się i organ rentowy. Na skutek tych apelacji, Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 czerwca 2017r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 25 października 2016 r. i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny wskazał, iż Sąd Okręgowy, w oparciu o dokumenty, którymi dysponował rozpoznając sprawę, przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości w celu wyliczenia na podstawie przedstawionych dokumentów świadczenia odwołującego w najkorzystniejszym wariantcie. Biegła obliczyła, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat przed rokiem złożenia wniosku wynosi 87,92%, a z 20 lat z całego okresu ubezpieczenia 97,65%. Sąd Okręgowy podzielił w całości opinię biegłej, która w sposób jasny, konkretny i z uwzględnieniem obowiązujących przepisów zaprezentowała wnioski opinii.

Jednakże na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym odwołujący złożył legitymację ubezpieczeniową wydaną w 1965 r., w której znajdują się zapisy dotyczące zarobków odwołującego w (...)z lat 1965-1968. Analiza tych zapisów doprowadziła Sąd do wniosku, iż kwoty otrzymywanych przez odwołującego wynagrodzeń wynikające z legitymacji znacznie różnią się od zarobków uwidocznionych w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Skoro dane dotyczące wynagrodzenia S. S. stanowiące podstawę do wyliczenia wysokości podstawy wymiaru emerytury okazały się rozbieżne, zadaniem Sądu Okręgowego przy ponownym rozpoznaniu sprawy było ustalenie, które z nich są prawdziwe. W tym celu Sąd Okręgowy zobowiązał do zażądania z Archiwum Zakładowego (...)akt osobowych odwołującego i wyjaśnienia z czego wynikają różnice pomiędzy zarobkami wykazanymi w zaświadczeniu i legitymacji. Sąd I instancji został również zobowiązany do oceny autentyczności zapisów dokonanych w legitymacji. Podkreślił, że o ile byłoby to możliwe wskazane byłoby przesłuchanie w charakterze świadka osoby, która dokonała wpisów w legitymacji. Jeśli jednak wykonanie powyższego zalecenia okaże się niemożliwe, zadaniem Sądu było wyjaśnienie w drodze przesłuchania odwołującego w charakterze strony, w jakim celu zwracał się do Archiwum Zakładowego w (...)o wydanie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, skoro posiadał legitymację ubezpieczeniową. Jeśli Sąd Okręgowy uzna, że zapisy w legitymacji są bardziej wiarygodne od danych wykazanych w zaświadczeniu, jego zadaniem będzie ponowne dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości celem wyliczenia na nowo podstawy wymiaru emerytury w oparciu o treść art. 111 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy w Łomży po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 30 stycznia 2018 r. zmienił zaskarżoną decyzję i wysokość emerytury S. S. na dzień ustalenia prawa do świadczenia ustalił na 1.864,23 zł brutto, a na dzień wydania zaskarżonej decyzji na 2.371,02 zł, po przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – 112,38 % (pkt 1), w pozostałym zakresie odwołanie oddalił (pkt 2); nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia (pkt 3) oraz zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania za instancję odwoławczą (pkt 4).

Sąd pierwszej instancji po ponownym rozpoznaniu sprawy ustalił, że decyzją z 15.03.2002 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał odwołującemu emeryturę w wieku obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

poczynając od 01.01.2002 r. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto 35 lat, 11 miesięcy tj. 431 miesięcy okresów składkowych i 5 lat okresów nieskładkowych. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto wynagrodzenia z 10 lat kalendarzowych od 01.01.1982 r. do 31.12.1991 r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczono na 86,58%, podstawa wymiaru wyniosła 1.457,38 zł przy uwzględnieniu kwoty bazowej 1.683,27 zł. Decyzją z 15.02.2005 r. ZUS przeliczył świadczenie uwzględniając w jego wymiarze dodatkowe okresy zatrudnienia tj. łącznie 39 lat i 9 miesięcy okresów składkowych i 3 lata i 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Decyzją z 05.02.2008 r. do ustalenia wysokości emerytury przyjęto 42 lata i 5 miesięcy okresów składkowych, okresy nieskładkowe pozostały bez zmian. Kolejną decyzją z 11.09.2008 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę od 01.08.2008 r. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto 42 lata, 10 miesięcy tj. 514 okresów składkowych i 3 lata 5 miesięcy (41 miesięcy) okresów nieskładkowych. Podstawę ustalenia wysokości emerytury stanowiła dotychczasowa podstawa wymiaru, wskaźnik wysokości – 86,58%. Do obliczenia składnika 24% kwoty bazowej przyjęto kwotę bazową obowiązującą 01.08.2008 r. 22 marca 2016 r. S. S. wniósł o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń otrzymywanych w (...) w Ł. 8 czerwca 2016 r. wniósł o uwzględnienie wynagrodzeń uzyskiwanych w (...) w okresie od 14.10.1963 r. do 07.09.1968 r. Decyzją z 23.06.2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił S. S. prawa do ponownego przeliczenia wysokości emerytury wyjaśniając, że zgodnie z art. 15 ust 6 i art. 11 ust 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015 r., poz. 748) wysokość emerytury i renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, gdy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Tak obliczony wskaźnik wynosi 75,97% i jest niższy od obliczonego decyzją z 11.09.2008 r. na 86,58%. Następną decyzją z 05.07.2016 r. organ rentowy odmówił S. S. prawa do ponownego przeliczenia wysokości emerytury wyjaśniając, że wysokość emerytury i renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, gdy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Tak obliczony wskaźnik wynosi 84,90% i jest niższy od obliczonego z 10 lat kalendarzowych na 86,58%.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wziął pod uwagę wytyczne, jakie znalazły się w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego, w szczególności co do uzupełnienia materiału dowodowego o akta osobowe odwołującego ze (...)i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości z uwzględnieniem stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonym w uzasadnieniu orzeczenia, w którym Sąd Apelacyjny przychylił się do poglądu zawartego w apelacji organu rentowego, iż nie było podstaw do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury S. S. z uwzględnieniem kwoty bazowej w wysokości 2.275,37 zł przyjętej do wyciszenia tzw. „części socjalnej” świadczenia zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Wykonując wytyczne Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu księgowości, której zlecił ponowne ustalenie wysokości świadczenia należnego odwołującemu się z uwzględnieniem dokumentacji w postaci akt osobowych ze (...), legitymacji ubezpieczeniowej i legitymacji związkowej oraz treści przepisu art. 21 ust. 1 w zw. z art. 111 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W sporządzonej opinii (k. 106-125) biegła dokonała wyciszenia wysokości emerytury odwołującego się w trzech wariantach:

- w wariantcie I do ustalenia wskaźnika wysokości i podstawy wymiaru świadczenia przyjęła wynagrodzenia odwołującego się wskazane w legitymacji ubezpieczeniowej (lata 1965 do 7 września 1968 r. i od 2 listopada do 31 grudnia 1987 r.), w latach 1963-1964 oraz w okresie od 10 września 1968 r. do końca lutego 1976 r. przyjęła wynagrodzenia stanowiące podstawę wymiaru według składki członkowskiej na podstawie legitymacji związkowej, w pozostałym okresie wynagrodzenia zgodne z ustaleniami poprzedniej opinii;
- w wariantcie II do ustalenia wskaźnika wysokości i podstawy wymiaru świadczenia przyjęła wynagrodzenia odwołującego się wskazane w legitymacji ubezpieczeniowej (lata 1965 do 7 września 1968 r. i od 2 listopada do 31 grudnia 1987 r.), w pozostałym okresie wynagrodzenia zgodne z ustaleniami poprzedniej opinii;

- w wariantcie III podstawę wymiaru świadczenia wyliczyła w oparciu o ustalony w opinii z września 2016 r. wskaźnik wysokości podstawy wymiaru i kwotę bazową aktualną na dzień ustalenia prawa do wcześniejszej emerytury w 2002 roku.

W wariantcie I wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą wyniósł 90,45%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony z 20 lat całego okresu ubezpieczenia wyniósł 130,77%. W wariantcie II wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą wyniósł 90,45%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ustalony z 20 lat całego okresu ubezpieczenia wyniósł 112,38%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony według założeń wariantu III (opinia z września 2016 r.) wyniósł 97,65%.

Biegła sądowa we wnioskach końcowych orzekła, że z przeprowadzonych przez nią ustaleń wynika, iż emerytura odwołującego się wyliczona przy uwzględnieniu wynagrodzeń ustalonych w opinii wynosi brutto:

- według założeń wariantu I opinii - na dzień ustalenia prawa do świadczenia 2.079,93 złotych, od 01 marca 2016 r. na dzień wydania zaskarżonej decyzji 2.632,47 złotych, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru - 130,77%, podstawę wymiaru świadczenia wyliczono przy uwzględnieniu kwoty bazowej aktualnej w dacie przyznania świadczenia od stycznia 2002 roku, z uwzględnieniem kolejnych waloryzacji do dnia 1 sierpnia 2008 roku;

- według założeń wariantu II opinii - na dzień ustalenia prawa do świadczenia 1.864,23 złotych, od 1 marca 2016 r. na dzień wydania zaskarżonej decyzji 2.371,02 złotych, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru - 112,38%, podstawę wymiaru świadczenia wyliczono przy uwzględnieniu kwoty bazowej aktualnej w dacie przyznania świadczenia od stycznia 2002 roku, z uwzględnieniem kolejnych waloryzacji do dnia 01 sierpnia 2008 roku;

- według założeń wariantu III opinii - na dzień ustalenia prawa do świadczenia 1.691,45 złotych, od 1 marca 2016 r. na dzień wydania zaskarżonej decyzji 2.161,58 złotych, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru - 97,65%, podstawę wymiaru świadczenia wyliczono przy uwzględnieniu kwoty bazowej aktualnej w dacie przyznania świadczenia od stycznia 2002 roku, z uwzględnieniem kolejnych waloryzacji do dnia 01 sierpnia 2008 roku.

Żadna ze stron nie kwestionowała wyliczeń biegłej, odwołujący poparł wariant I opinii, zaś pełnomocnik ZUS poparł wariant II opinii. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie udało się w pełni zrealizować wytycznych Sądu Apelacyjnego, ponieważ niemożliwe było ustalenie osoby, która dokonywała wpisu w dokumentacji odwołującego w okresie jego zatrudnienia wówczas w (...). Biegła sporządziła opinie w trzech wariantach, od najbardziej korzystnego wariantu, w którym to uwzględniła zapisy legitymacji ubezpieczeniowej, legitymacji związkowej i wcześniejsze ustalenia dokonane przez Sąd w tej sprawie, poprzez drugi wariant uwzględniający zapisy legitymacji ubezpieczeniowej i wcześniejsze ustalenia, aż do wariantu najmniej korzystnego opartego tylko na wcześniejszych ustaleniach dokonanych w tej sprawie.

Sąd w niniejszym składzie rozpoznając tę sprawę uznał, że wiarygodnym i precyzyjnym dokumentem są zapisy legitymacji ubezpieczeniowej. Takiego przymiotu nie mogła mieć jednak legitymacja związkowa, w której dokonywano oczywiście pewnych wpisów, jednakże brak było możliwości ustalenia dokładnych zasad dokonywania tychże wpisów. Wysokości składek związkowych, które zawierały te wpisy były siłą rzeczy w jakiś sposób zaokrąglane i tym samym nie odzwierciedlały w pełni wysokości zarobków uzyskiwanych przez odwołującego się. Sąd uznał, że tutaj jedynym miarodajnym dokumentem na podstawie którego będzie można dokonać ustaleń co do wysokości przychodów uzyskiwanych przez odwołującego będzie legitymacja ubezpieczeniowa i zapisy w niej dokonywane. W związku z tym Sąd Okręgowy za podstawę swojego wyliczenia przyjął opinię biegłej w wariantcie II, w którym to wariantcie wysokość emerytury ustalono na dzień ustalenia prawa do świadczenia 1.864,23 zł, a na dzień wydania zaskarżonej decyzji 2.371,02 zł, przy przyjęciu wskaźnika podstawy wymiaru 112,38%. I według tego drugiego wariantu Sąd ustalił

wysokość świadczenia i zmienił zaskarżoną decyzję na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. W pozostałym zakresie odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie i zostało oddalone na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia (art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

W wywiezionej od tego wyroku apelacji S. S. zaskarżył go w części, tj. w pkt 2, zarzucając mu:

- błędne przyjęcie przez Sąd, że najbardziej wiarygodnym i miarodajnym dokumentem ustalającym emeryturę wyliczoną przy uwzględnieniu uzyskiwanych przez odwołującego wynagrodzeń są zapisy w legitymacji ubezpieczeniowej, a legitymacja związkowa takiego waloru nie posiada, podczas gdy składki związkowe potrącane były w wysokości 1 % otrzymywanego wynagrodzenia, w tym wynagrodzenia akordowego, odzwierciedlając uzyskiwane przez odwołującego zarobki, co Sąd Okręgowy pominął,

- niezasadne pominięcie przez Sąd faktu zatrudnienia odwołującego w systemie akordowym w (...) i w(...), mimo, iż dokumenty potwierdzające powyższe zostały złożone.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyjęcie za podstawę wyliczenia opinię biegłej sądowej w wariantcie I z uwzględnieniem zwrotu na rzecz odwołującego kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy okazała się zasadna i skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

Kwestię sporną w niniejszej sprawie stanowiła ocena, czy prawidłowo przeliczono wysokość emerytury S. S. na podstawie przepisów art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W szczególności spór na etapie postępowania apelacyjnego sprowadzał się do ustalenia, czy istniały przesłanki do przeliczenia wysokości emerytury S. S. z uwzględnieniem do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zarobków za lata 1963-1976 obliczonych na podstawie związkowej legitymacji członkowskiej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy błędnie stwierdził, że nie było możliwe ustalenie wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy za okres 1963-1976, otrzymywanego z tytułu zatrudnienia w (...) (od 14 października 1963 r. do 7 września 1968 r.) i w (...) w Ł. (od 10 września 1968 r. do 10 marca 1982 r.) na podstawie związkowej legitymacji członkowskiej. Zgodzić się należy z apelującym, iż Sąd Okręgowy nieprawidłowo przyjął, iż najbardziej wiarygodnym i precyzyjnym dokumentem wykazującym wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez S. S. w powyżej wskazanych spornych okresach zatrudnienia będzie legitymacja ubezpieczeniowa, a nie związkowa legitymacja członkowska. W ocenie Sądu II instancji, przedłożona przez wnioskodawcę związkowa legitymacja członkowska pozwalała na ustalenie wysokości faktycznego wynagrodzenia otrzymywanego przez niego w spornych okresach z tytułu zatrudnienia w (...) i (...) w Ł. i mogła stanowić miarodajny dowód do czynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

Podkreślić należy, iż z art. 473 § 1 k.p.c., a także ze wszystkich przepisów dotyczących zasad postępowania dowodowego obowiązujących w procesie cywilnym, wynika, że sąd ubezpieczeń społecznych, dokonujący kontroli decyzji ustalającej wysokość emerytury (kapitału początkowego), może ustalać wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez pracownika w przeszłości w oparciu o wszelkie środki dowodowe (bez ograniczeń właściwych postępowaniu przed organem rentowym). (por. wyroki z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 Nr 16, poz. 239; z dnia 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998 Nr 11, poz. 342; z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 257; z dnia 8 sierpnia 2006 r., I UK 27/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 235; z dnia 7 grudnia 2006 r., I UK 179/06, LEX nr 342283; z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 117/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 167 i z dnia 26 stycznia 2012 r., I UK 218/11, LEX nr 1162650). Zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe - środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia

przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. W razie braku dokumentacji płacowej ubezpieczony - w celu wykazania podstawy wymiaru emerytury - może udowadniać wysokość swoich zarobków w oparciu o jakiegokolwiek inne środki dowodowe (np. zeznania świadków, opinie biegłych, dokumentację zastępczą, w tym dokumenty dotyczące wynagrodzenia osób zatrudnionych w podobnych okolicznościach). Ważne jest jedynie to, czy przedłożone sądowni dowody okażą się obiektywnie przekonujące (wyrok SN z dnia 3 lutego 2014 r., I UK 322/13, LEX nr 1444596). Sąd Apelacyjny podziela w pełni podziela też pogląd Sądu Najwyższego, w świetle którego legitymacja związkowa stanowi dokument prywatny, który podlega ocenie tak, jak wszystkie inne dowody i może stanowić podstawę ustaleń faktycznych i wyrokowania (por. wyrok z dnia 18 grudnia 2012 r. II UK 140/12 LEX nr 1619634). Podobne stanowisko zostało zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 18 października 2012 r., sygn. akt III AUa 488/12, Legalis nr 715049. Sąd ten uznał, że wpisy składki członkowskiej zawarte w legitymacji związkowej jako dowód pośredni mogą być podstawą ustalenia wynagrodzenia. Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego autentyczność i wiarygodność legitymacji związkowej (żadna ze stron nie podnosiła zastrzeżeń w tym zakresie). Ponadto organ rentowy nie przedstawił dowodów podważających wiarygodność wpisów w legitymacji związkowej, zatem stanowi ona jeden z dokumentów, który pozwala na ustalenie wysokości wynagrodzenia, a w następstwie podstawy wymiaru emerytury.

Mając powyższe rozważania prawne na względzie, w pełni uprawniony jest wniosek, że ustalając faktyczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy za lata 1963 – 1976, Sąd mógł oprzeć się na dokumencie w postaci związkowej legitymacji członkowskiej. Z wpisów zawartych w tej legitymacji oraz z treści wyciągu z regulaminu (k. 21 legitymacji) wynikało, że w okresie od 1963 r. do 1976 r. wnioskodawca opłacał składkę członkowską w wysokości 1% wynagrodzenia pomniejszonego o podatek od wynagrodzeń. Zdaniem Sądu II instancji na podstawie wpisów o wysokości opłacanych składek możliwe było ustalenie wysokości rzeczywistych zarobków wnioskodawcy w okresach zatrudnienia w (...)i (...)w Ł.. Analiza wpisów zawartych w legitymacji związkowej i legitymacji ubezpieczeniowej doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, iż wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez wnioskodawcę za okresy zatrudnienia, co do których są dane w legitymacji ubezpieczeniowej jest zbliżona do wysokości wynagrodzenia odtworzonego na podstawie danych o wysokościach składek członkowskich wynikających z książki związkowej. Powyższa okoliczność uprawdopodobnia tezę, iż składki członkowskie były rzeczywiście opłacane w wysokości 1 % od faktycznie otrzymywanego przez wnioskodawcę wynagrodzenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego zasadność przyjęcia wynagrodzeń wyliczonych oparciu o związkową legitymację członkowską wynika także z faktu, że wnioskodawca w (...) w Ł. świadczył pracę w systemie akordowym (świadcstwo pracy z 11.03.1982 r., k. 17 akt ZUS). W związku tym uzasadnione jest twierdzenie, że wnioskodawca otrzymywał w spornym okresie zarobki wyższe niż wyliczone tylko na podstawie określonej stawki za godzinę pracy z uwzględnieniem normatywnego czasu pracy.

Wbrew twierdzeniom Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny stwierdził zatem, że kwoty wynagrodzenia odwołującego obliczone na podstawie wpisów zawartych w przedmiotowej legitymacji związkowej jako wiarygodne mogą być również brane pod uwagę przy wyliczeniu wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Stąd też, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że możliwe jest ustalenie wysokości emerytury S. S. na podstawie wariantu I opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości (najkorzystniejszego dla wnioskodawcy), który uwzględniał zarówno zapisy z legitymacji ubezpieczeniowej, legitymacji związkowej i wcześniejsze ustalenia dokonane przez Sąd w tej sprawie. I tak w wariantcie I do ustalenia wskaźnika wysokości i podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego biegła sądowa przyjęła wynagrodzenia odwołującego wskazane w legitymacji ubezpieczeniowej (za lata od 1965 do 7 września 1968 r. i od 2 listopada do 31 grudnia 1987 r.). Natomiast w latach 1963-1964 oraz w okresie od 10 września 1968 r. do końca lutego 1976 r. biegła przyjęła wynagrodzenia stanowiące podstawę wymiaru składki członkowskiej według legitymacji związkowej, zaś w pozostałym okresie wynagrodzenia zgodne z ustaleniami poprzedniej opinii. Z opinii biegłej sądowej wynikało, że przy uwzględnieniu tych wynagrodzeń wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą wyniósł 90,45%. Natomiast wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony z 20 lat całego okresu ubezpieczenia wyniósł 130,77%.

Przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury obliczonego według założeń wariantu I przedmiotowej opinii - 130,77%, wysokość emerytury odwołującego na dzień ustalenia prawa do świadczenia biegła sądowa ustaliła na 2.079,93 złotych, a od 1 marca 2016 r. na dzień wydania zaskarżonej decyzji w wysokości 2.632,47 złotych. Podstawę wymiaru świadczenia wyliczono przy uwzględnieniu kwoty bazowej aktualnej w dacie przyznania świadczenia od stycznia 2002 roku, z uwzględnieniem kolejnych waloryzacji do dnia 1 sierpnia 2008 roku;

Sąd Apelacyjny za podstawę ustaleń faktycznych przyjętych w sprawie przyjął wyliczenia zawarte w wariantcie I opinii biegłej z zakresu rachunkowości. Nie były one przez strony kwestionowane pod względem rachunkowym. Wyliczenia zawarte w tym wariantcie są ponadto najkorzystniejsze dla odwołującego.

W rezultacie, Sąd Apelacyjny ustalił wysokość emerytury S. S. na 1.01.2002 r. na kwotę 2079,93 zł, a od 1.03.2016 r. na kwotę 2632,47 zł przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury – 130,77 % i kwoty bazowej – 1683,27 zł i uwzględnieniem kolejnych waloryzacji od 1 sierpnia 2008 r.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu za postępowanie apelacyjne, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od przegrywającego sprawę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz odwołującego kwotę 60 złotych tytułem zwrotu poniesionych przez niego opłat od apelacji – pkt II sentencji wyroku.